

Podorskými vlnami

V teplom, plytkom mori triasu sa počet živočíchov zvyšoval. Žili v ňom zvinuté mäkkýše nazývané amonity, rôzne iné druhy mäkkýšov, lastúrnikov, ulitníkov,orských ježoviek a kostnatých rýb. Morské živočíchy naďalej prekvitali aj v čase jury a kriedy. Súčasné žraloky sa vyvinuli počas kriedy, rovnako ako hviezdovky, a oba tieto druhy dodnes existujú. Iné druhy nemali to šťastie. Napríklad *Mosasaurus hoffmannii*, morský plaz, ktorý narastal až do dĺžky 17 metrov, vyhynul na konci kriedy.

Prvé korytnačky

Korytnačky sa len trochu zmenili od obdobia, kedy sa prvýkrát objavili vo vrchnom triase. Dokonca aj tie najstaršie druhy mali pancier, do ktorého sa mohli v prípade nebezpečenstva vtiahnuť. Druh *Proganochelys* (vpravo) patril medzi prvé korytnačky, žil na území dnešného Nemecka a bol veľký asi 1 meter.

morské živočíchy

Plazy

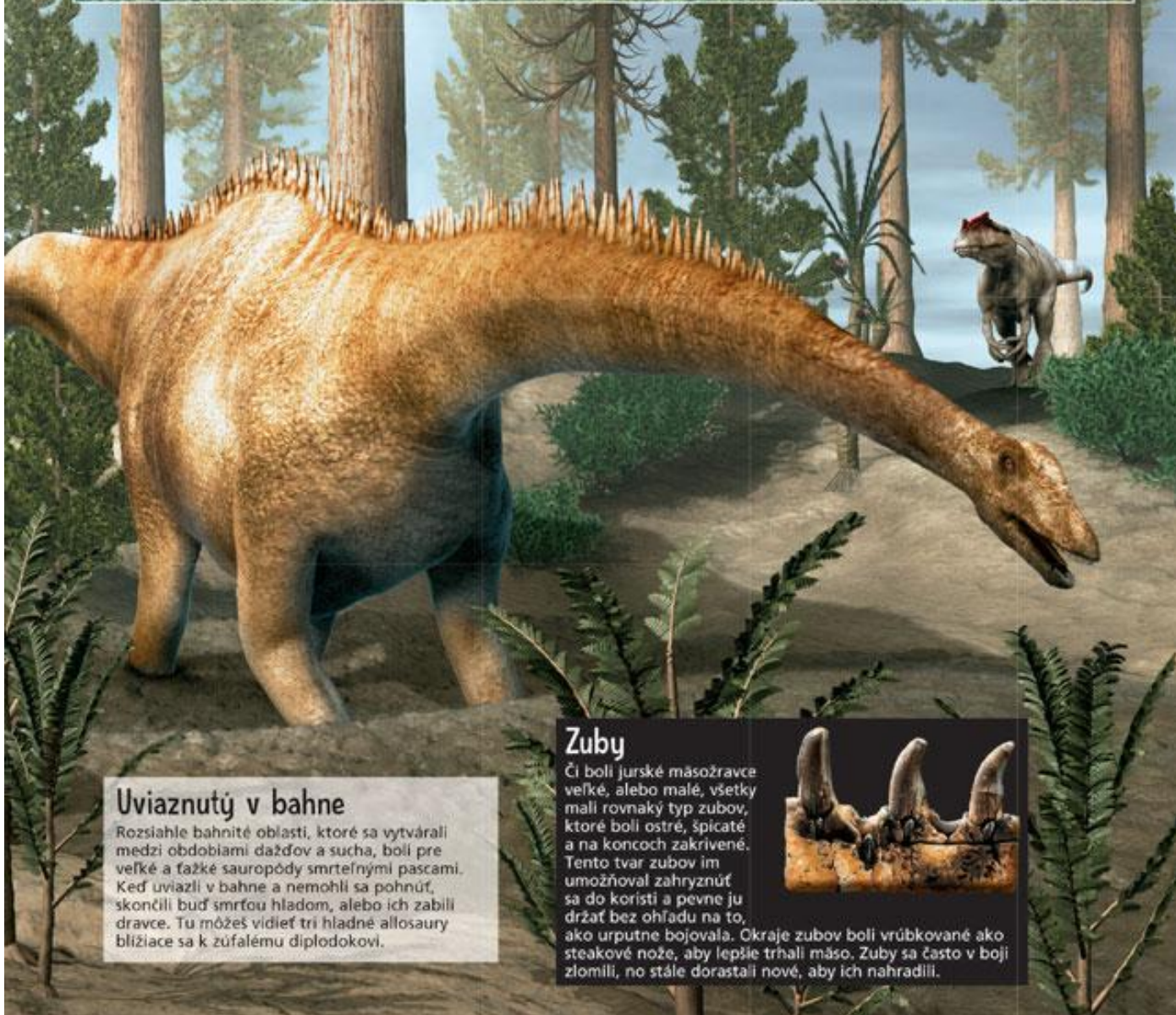
Pod ichtyosaurom na tomto obrázku sa *Notosaurus* s ostrými zubami vrhá smerom k amonitovi so zvinutou schránkou, ktorý sa zúfalo pokúša uniknúť. V pozadí divoký Placodont zbadal lákavo vyzerajúce ryby. Neskôr, v období vrchnej kriedy, patril medzi morské plazy aj pozoruhodný *Elasmosaurus*, ktorého krk meral 8 metrov a bol oveľa dlhší ako zvyšok jeho tela. *Kronosaurus* bol jeden z najväčších a najsilnejších morských plazov a čeľuste mal silnejšie než *Tyrannosaurus*.

Ichtyosauory

Počiatky vývoja tejto skupiny morských plazov podobnej delfínom zatiaľ neboli objavené. Prvé fosílie sa datujú do začiatku triasu. Sú to pozostatky živočicha s aerodynamickým tvarom pripomínajúcim rybu. Názov skupiny znamená „rybojašter“. Ichtyosauory boli plne prispôbené životu vo vode, a tak nekladli vajcia na pobreží, ale rodili živé mláďatá vo vode. Ichtyosauory najviac prosperovali pred viac ako 100 miliónmi rokov a vyhynuli počas obdobia kriedy.

Krutovláda v Číne

Yangchuanosaurus bol podobný veľkosťou a vzhľadom allosaurovi. Považuje sa za najväčšieho predátora v Číne v polovici jury. Lovil sauropódy, ako napríklad *Mamenchisaurus*, ale aj rôzne druhy stegosaurov, ako boli napríklad *Tuojiangosaurus* a *Chungkingosaurus*.

Uviaznutý v bahne

Rozsiahle bahnité oblasti, ktoré sa vytvárali medzi obdobiami dažďov a sucha, boli pre veľké a ťažké sauropódy smrteľnými pascami. Keď uviazli v bahne a nemohli sa pohnúť, skončili buď smrťou hladom, alebo ich zabili dravce. Tu môžeš vidieť tri hladné allosaury bližšie sa k zúfalému diplodokovi.

Zuby

Či boli jurské mäsožravce veľké, alebo malé, všetky mali rovnaký typ zubov, ktoré boli ostré, špicaté a na koncoch zakrivené. Tento tvar zubov im umožňoval zahryznúť sa do koristi a pevne ju držať bez ohľadu na to, ako urputne bojovala. Okraje zubov boli vrúbkované ako steakové nože, aby lepšie trhali mäso. Zuby sa často v boji zlomili, no stále dorastali nové, aby ich nahradili.

Giganotosaurus

Tento strašný, dravý teropód mal dĺžku autobusu s lebku dlhšou než vysoký človek. Žil v Argentíne počas strednej kriedy, asi 30 miliónov rokov predtým, než iný slávnejší obri mäsožravec *Tyrannosaurus* (pozri stranu 46). Vedci sa teraz domnievajú, že bol pravdepodobne väčší než *Tyrannosaurus*, ale nie taký veľký ako *Spinosaurus* (pozri str. 32). *Giganotosaurus* bol súčasťou čeľade dinosauridov známej ako karcharodontosauridovité. Bol pravdepodobne teplotný a jeho metabolizmus sa podobal na metabolizmus cicavcov aj plazov.

Tento 40-centimetrový zub giganotosaura (vpravo) je najdlhší zub dinosaura, aký sa kedy našiel. Je dokonale upravený na trhanie mäsa.

Rýchly dravec

Napriek svojej neskutočnej veľkosti sa *Giganotosaurus* dokázal pohybovať pravdepodobne dosť rýchlo – až 50 km/h. Jeho obrovské čeľuste sa mohli bleskovo otvoriť a zatvoriť, čo mu umožňovalo korisť smrteľne uhyznúť.

Giganotosaurus bol objavený v Patagónii v roku 1993 amatérskym hľadačom fosílií. Zavolať vedcov a takmer 70% kostry sa zachránilo.